Сяргей Чыгрын

Камень Міндоўга

Вершы

Мінск
“Кнігазбор”
2009

Сяргей Чыгрын
Камень Міндоўга. Вершы

У паэтычны зборнік беларускага паэта Сяргея Чыгрына ўвайшлі вершы пра самае светлае і дарагое — Бацькаўшчыну і каханне.

Усё, пра што піша Сяргей Чыгрын, дарагое і майму сэрцу: і касцёл святога Андрэя ў Слоніме, і духоўны подзвіг Міхала Валовіча, і спадчына Гальяша Леўчыка, і, вядома ж, усё, што звязана з Навагрaдчынай – даўні замак і сцежкі Адама Міцкевіча, камень Міндоўга... Сфера інтарэсаў аўтара найперш духоўныя здабыткі народа, які зведаў неймаверны цяжар няволі і нядолі, але “ні перад кім ... не сагнуўся.” Важнае і тое, што патрыятычная і светлая паэзія Сяргея Чыгрына непарыўна звязаная з яго актыўнай грамадзянскай пазіцыяй і рэальнымі справамі па замацаванню нашай спадчыны. Сваім талентам пісьменніка, краязнаўца і журналіста ён аддана служыць Беларусі, і ягоная паэтычная кніга – чарговае таму пацверджанне. Добрага ёй шляху!

Вольга Іпатава

Родныя словы

П.У.Сцяцко

Кажыце *сваяцтва*, а не радство,
Кажыце *краса, пекната, хараство*,
І *дабрыня, бальшыня, меншыня* —
Кажыце, пакуль вам падказваю я.
Адметны кажыце і *адмысловы* —
Такія прыгожыя родныя словы.
Кажыце *круцёлка*, а не вяртушка,
Нясуха па-нашаму, а не нясушка,
Кажыце *ваяка, жаўнер і ваяр*,
Ялінка, ядловец і *юшка*, і *яр*.
Малы і *малеча*, а не малыш,
І вельмі прыгожае слова *спаміж*.
Забудзьце ляднік, а ёсць наша — *лядоўня*,
Трайняты кажыце заўжды, а не тройня.
Крумкач ці *груган*, ды толькі не воран
Кажыце, калі ён лятае над борам.
Ёсць *плата*, вядома, а не плацеж.
Ды *куфлям* піва суседа пацеж.
Пасля пачастуй *баханкаю* хлеба,
А не буханкаю — гэтак не трэба.
Кажыце, што ў *збан* малако наліваецца,
Але не жбан ці жбанок падстаўляецца.
Не загавор вы кажыце, а *змова* —
На словы багатая родная мова.
Ёсць слова *наросхрыст* — не нараспашку,
Сарочку сваю апрануць — не рубашку,
Ёсць слова *паспешлівы* — ды не таропкі,

Нялёгка прайсці праз горы і сопкі.
Ёсць слова *таннець* — не дзешавець...
Нам блізкія словы лягчэй зразумець.
На іх і трымаецца родная мова –
Таму беражыце яе кожнае слова!

Камень

Паеду ў Наваградак,
Каб спатыкнуцца
Аб камень Міндоўга,
Аб які спатыкнуўся
Адам Міцкевіч.

Малітва

Разам з народам сваім застануся —
Гору дамо мы рады,
Дайце дарогу маёй Беларусі
Да ПРАЎДЫ!

Ні перад кім мой народ не сагнуўся —
Зведаў цяжар нядолі,
Дайце дарогу маёй Беларусі
Да ВОЛІ!

Разам з народам не адступлюся —
Тут крывічоў пакаленне,
Дайце дарогу маёй Беларусі

Да АДРАДЖЭННЯ!

Богу за ўсё на зямлі пакланюся
І папрашу міласэрнасці,
Дайце дарогу маёй Беларусі
Да НЕЗАЛЕЖНАСЦІ!

***

Я выйшаў родам з гэтага народа,
Я мову гэту ў сэрцы берагу…
О, Беларусь! — спагада і свабода,
Я без цябе і дыхаць не змагу!

Мова

Мова мая з-пад сахі,
Мова мая з-пад страхі,
Ластаўкай лёгкай лунае —
Мне не патрэбна чужая.

Мова мая з-пад касы,
Мова мая са слязы,
Яркім бурштынам ззяе —
Мне не патрэбна чужая.

Выткана мова на кроснах
І разаслана па вёснах,
У горы і шчасці зблiжае —

Мне не патрэбна чужая.

Кожнае сэрца і хата
Роднаю мовай багаты.
Вечная і святая...
Мне не патрэбна чужая.

****

Наваградскі кліча рог —
Збірае ліцвінаў на веча.
З дружанай спяшае Міндоўг
Ў Наваградак на сустрэчу.

Трымайся, маскаль Галіцкі, —
Наш князе збірае войска...
Мы пачынаемся ўсе
З Вялікага Княства Літоўскага.

***

Мая залатая восень,
Нібы карона Міндоўга.
А я пакуль шчэ ў дарозе —
Хай будзе шчаслівай дарога.

І роўнай хай будзе, і вузкай,
І цяжкай няхай у нагрузку...
Абы на зямлі беларускай
Мне думаць па-беларуску!

Міхал Валовіч

Памяці кіраўніка
паўстання 1831 года на Беларусі

Мураўёвы цябе не зловяць —
Ты ў нашых сэрцах жывеш,
Вялікі Міхал Валовіч,
Як мова, як песня, як верш.

І ніхто нас ніколі не зломіць,
І мы не скарымся ім.
Ты з намі, Міхал Валовіч,
Як Айчына, як сцяг, як гімн!

Касцёл святога Андрэя ў Слоніме

Да крыніцы святой прыпаду,
Бо душа моцна смагай хварэе.
Па слядах Льва Сапегі пайду
Да касцёла святога Андрэя.

І ступлю на цвінтар распісны,
Што, як сонца, з гадамі старэе.
Знікне чорны куфэрак маны
Ля касцёла святога Андрэя.

Знікнуць боль і адчай, і трывога,
І душа, як вясна, развіднее...

Папрашу я свабоды у Бога
У касцёле святога Андрэя.

Паэт

Паэт — гэта той, хто піша вершы,
І той, хто вершаў не піша.
Тадэвуш Ружэвіч

Паэт — гэта той, хто сяброў сустракае,
І той, хто не мае ніякіх сяброў.
Паэт — гэта той, хто дамоў прыязджае,
І той, хто не можа прыехаць дамоў.
Паэт — гэта той, хто жанчыну кахае,
І той, хто не ўмее жанчыну кахаць.
Паэт — гэта той, хто заўжды памірае,
І той, хто не можа ніколі сканаць.
Паэт — гэта той, хто крадзе і махлюе,
І той, хто нічога ніколі не краў.
Паэт — гэта той, хто заўсёды ваюе,
І той, хто мяча у руках не трымаў.
Паэт — гэта той, хто сабой ганарыцца,
І той, хто трывае пагарду людзей.
Паэт — гэта той, хто вайны не баіцца,
І той, хто на бітву са страхам ідзе.
Паэт — гэта той, хто віно выпівае,
І той, хто не можа выпіць да дна.
Паэт — гэта той, хто вясну сустракае,
І той, каму толькі сніцца вясна.
Паэт — гэта той, каго ўсе ненавідзяць,
І той, каго любяць, як Бога, усе.

Паэт — гэта той, каго нельга пакрыўдзіць,
І той, хто ўсе крыўды ў сабе нясе.
Паэт — гэта той, хто заўсёды чакае,
І разгадае жыццёвы сакрэт...
Паэт — гэта той, хто Айчыну кахае!..
Паэт — гэта той, хто ПАЭТ!

Мая мова

Не змаўкай, мая мова, не змаўкай,
І не гніся ты кволенькім дрэўцам.
Не скарылася век чужакам —
Таму смела гняздзіся ў сэрцы.
Ты квітней, мая мова, квітней
Васільком радаводным у жыце.
Дзень будзённы з табою святлей
І званчэй птушак песні ў зеніце.
Ты жыві, мая мова, жыві,
Як вясновая квецень, як неба...
Ап'яні,
абудзі,
астудзі,
абнаві —
Ад чужой такой ласкі не трэба!

Гальяш Леўчык

Дамоў
Зычлівы Слонім клікаў,
Дзе сэрцу ўсё так блізка,
Дзе, як струна са скрыпкі, —
Канал Агінскага.

Успенскі сабор у Жыровічах

Я слаўлю тваю старажытнасць
На слаўнай крывіцкай зямлі,
Дзе ў сонцы купаецца жыта
І ў вёсках рыпяць жураўлі.

Дзе мова гучыць беларуская,
Ад кветак святлеюць бары,
Дзе кожная сцежка вузкая
Расою блішчыць на зары.

Дзе звычай жыве спрадвечны —
Вяселлі спраўляць гучней...
Дзе ты так падобны на вечнасць
Сярод землякоў і гасцей.

***

Купляюць Джэка Лондана,
Стаяць у чарзе па Мапасана,
Гюго, Вальтэра, Дзікенса...
Запаўняюць кніжную паліцу
Творамі Маруа, Флабэра, Твена...
А я кожны дзень перачытваю Купалу —
Я пачынаюся з Купалы.

***

У Вязынцы светлай і блізкай
Ля траў і крыніц замру...
З песень Янкі Купалы
Саткана мая Беларусь!

“Лён” Анатоля Сыса

Ты сабраў гэты “Лён” і выткаў,
З ім хадзіць нам усім па жыцці.
Ты, як сноп льняны, з воза выпаў, —
Мы не можам цябе знайсці.

Перачытваючы “У палескай глушы” Якуба Коласа

Сумна нам, панна Ядвіся,
У беларускай глушы.
З Палесся да нас вярніся
І зачаруй у цішы.
Згадай нам, панна Ядвіся,
Тыя палескія дні.
За Беларусь памаліся —
Тут нашы з табой карані.
Тут ў школу з сябрамі хадзілі,
Зязюлі лічылі гады…
І грушка, што разам садзілі,
Расце і дае плады…

Таўры

І для іх тут рамонкі цвілі.
І на іх тут дажджы ліліся…
Гэта таўры пайшлі з Зямлі,
Каб мы замест іх засталіся.

Пытанне да Кузьмы Чорнага

Кузьма Чорны пісаў “Зямлю”,
І Бушмар яму сніўся начамі...
Песняра я чытаць люблю
Беларускімі вечарамі.
Час для трэцяга пакалення
Наступіў ўжо даўным даўно.
Толькі будучыні прасвятлення
На вялікі жаль не відно.
Толькі лес скіп’ёўскі шуміць,
І вясна за зімой наступае...
Як далей беларусам жыць,
Калі Бацькаўшчына чужая?..

Фальварак

У знаёмы фальварак
Я прыеду з паненкай.
Колькі выпіта чараў
Сярод траў гэтых, кветак.
Тут мазуркі гучалі,
Салаўі ля сцяжынак.
Танцаваць запрашалі
Мы паненак-ліцвінак.
Сыракомля тут быў,
І Міцкевіч з Марыляй...
Той, хто край свой любіў
Самы светлы і мілы.
І шчаслівыя разам

Выбягалі на ганак…
Мы забылі паненак —
Не забылі фальварак.

Эмілія Плятэр

Ты нашу Айчыну заўжды
І маю ратавала хату.
Я шукаю твае сляды,
Ваяр наш — Эмілія Плятэр…

А ці ў вольнай дзяржаве жывем
Сярод бедных мы і багатых?..
А ці тою дарогай ідзем
Да цябе мы, Эмілія Плятэр?..

Велікодная субота

Да Вялікадня пабеляць каміны,
Напякуць у печы пірагоў,
Ад якіх святлеюць нашы сны
І шчырэюць позіркі сяброў.

Да Вялікадня памыюць ручнікі,
Стол засцеляць беленькім абрусам…
Заўтра не працуюць мужыкі —
Заўтра будзе свята ў беларусаў.

1938 год

Пастукалі ў дзверы хаты:
— Хто там?
— НКВД! Адчыняй!..
Забралі раніцай тату —
Ад стрэлаў — спалохаўся гай.
Асіны дрыжалі і клёны,
Дубы жалудамі плакалі…
— Адчыняй! – крычалі шалёна,
У шыбы білі прыкладамі.
І ў новых стралялі ахвяраў…
— За што? — шумелі бярозы…
Ды кулі знішчалі іх мары
І крыжавалі лёсы.

***

Мне па начах мая Рагнеда сніцца,
Старыя Вільня, Полацк і Заслаўль.
Таму мне на радзіме добра спіцца,
І светлых сноў губляць заўсёды жаль.
То Вітаўт ў сны загляне, то Скарына,
То Еўфрасіння, то Багрым…
Мне асвятляе сны мая Айчына,
Каб я ніколі тут не быў чужым.

Калі...

Калі Полацак ёсць,
Еўфрасіння —
Не загіне наш край,
Не загіне.
Калі ёсць Наваградак
І Крэва —
Значыць, нас не зламаюць,
Як дрэва.
Бо Нясвіж ёсць,
І Белая вежа...
Значыць мы
Беларусі належам!

***

О, Беларусь — святая каралева,
Дзе золатам блішчыць здалёк Пагоня...
Наш Вітаўт ўцёк з вязьніцы Крэва,
Чужынцы ж гоняцца за ім і сёння.

Згадка пра 1794 год

Зацвілі і сёлета ружы
На полі былога бою...
Успамін пра мужа —
Каса пад страхою.

Памяці паэта Сяргея Дарожнага

Сяргей Дарожны.
Жыццё — дарога
У васільковым рассыпу.
А на душы — трывога,
І васількі
У росах тут.
Бывай, мой Слонім!
Сто дарог
Сюды прыводзяць,
І сто трывог,
І сто трывог
За мною ходзяць.
Бывай, мой Слонім!
Буду жыць
Тваёй надзеяй,
Хоць я старэю,
А душа
Зноў маладзее.
Бывай, мой Слонім1
Я з дарог
Яшчэ вярнуся,
І што збярог,
Я давязу
Да Беларусі.
Я давязу
Да Беларусі
Сны землякоў,
Бо сняцца гусі
Над Белай Руссю,

Спеў жаўрукоў.
Бо сніцца Шчара
І канал
Канал Агінскага.
Дзяўчына-мара
Там жыве
І людзі блізкія...
Бывай, мой Слонім,
Мой самы лепшы!..
Я на спатканне
Да цябе
Пашлю з дарогі
Вершы.

У хаце Ларысы Геніюш у Зэльве

Наведаў хатку, хоць і позна —
Няма славутае паэткі.
Замест гарбаткі, слоў і кроснаў —
Тут толькі кнігі, толькі кветкі.

І абразы нібыта плачуць,
А мне ад горычы здаецца:
Ці ў цэркаўка пайшла, няйначай,
Ці затрымалася у сенцах.

І спудзіць цішыню баюся,
І не хапае гучных слоў.
Паэтка роднай Беларусі
Тварыла моваю дзядоў.

Жыла ў хатцы светлай, чыстай,
Цярпець умела і чакаць.
Хвартух адзеўшы свой квяцісты,
Гасцей любіла сустракаць…

Адкуль былі натхнення, сіла
І сэрца поўнае турбот?..
Відаць, за нас мацней любіла
Яна свой край і свой народ.

Божа наш ідзе Беларусь

На Беларусі Бог жыве…
Хрыстос прызямліўся ў Гародні…
Уладзімір Караткевіч

Божа наш ідзе на Беларусь,
Каб пачуць Купалу і Скарыну.
Мой народ рахманы прыгарнуць,
Абагрэць яго, каб не загінуў.
Ён ступіў адзін на курганы,
На крутыя сцежачкі, як змейкі.
Дзе з далёкай, мудрай даўніны,
Плачуць ў хатах сумныя жалейкі.
Можа гэта шчэ не Беларусь,
А зусім далёкая краіна?..
Божа, дакажы, што Беларусь
Для майго народа не чужына.
Хай шчаслівым будзе мой народ,

І не дай ты Бацькаўшчыне згінуць…
Божа наш прыйшоў на Беларусь,
Каб пачуць Купалу і Скарыну.

Каханы край мой

Мой край адзіны, край каханы,
Я без цябе, як студня без вады.
Наступіць час, і мы загоім раны
І больш не пусцім чужакоў сюды.
Чужым няхай чужое застаецца,
А наша мудрасць будзе нам свяціць.
Каханы край мой — васількамі ў сэрцы,
І зубрам белавежскім у жыцці.
Адзіны мой, спрадвечны і спакойны,
Скарыны край, Драздовіча, Купалы…
Імперскія рэпрэсіі і войны
Квітнець табе ніколі не давалі.
Ды прыйдзе час, за гэта я малюся,
Слязою шчасце блісне у вачах,
І дойдзем да сваёй мы Беларусі
Па пакручастых, звілістых шляхах…
Мой край адзіны, край каханы,
Я па-сыноўскі прагну суцяшэння.
Будзь незалежным,
велічным,
з’яднаным
Дзеля наступных нашых пакаленняў.

Помнік Максіму Багдановічу ў Мінску

Планета зор — высокая планета,
І Млечны шлях — як слуцкі паясок.
Ідзём да помніка вялікага паэта,
І з васількоў нясём яму вянок.

А ён стаіць сур'ёзны і тужлівы,
Нібы чытае першы свой "Вянок"...
Ён вечны, бессмяротны, як радзіма,
Як радаводны ў жыце васілёк!

Васілю Быкаву

Вайна — гэта знак бяды,
Яе немагчыма забыць.
А мёртвым не трэба вады,
А мёртвым ужо не баліць.

Праз порах і дым вайны,
Праз пасткі
                    і праз вышыні
Ішлі батальёна сыны
І воўчую зграю крушылі.

Абеліскі вітаюць зару,
Жураўліныя крыкі ачнуцца...
Праз Альпы у Беларусь
Пайсці, дажыць і вярнуцца.

Тэатр у Слоніме

Памяці заснавальніка Слонімскага беларускага драматычнага тэатра Мікалая Варвашэвіча

Слаўны шлях наш Агінскі пачаў.
І калі мы заснем у палоне —
Стане пуста ў душы,
Стане цёмна ў вачах,
І не ўспомняцца сцэна і Слонім.
І па Опернай вуліцы мы не прайдзем,
І тэатр не адчыніць нам дзверы.
Цёмным будзе наш цень,
Сумным будзе наш дзень,
І ніхто не убачыць прэм'еры.
Ды не слухайце тых, хто ад злосці крычыць,
Хто закідвае ношы на плечы нам...
Жыў, жыве, будзе жыць,
А мы будзем любіць
Беларускі тэатр Варвашэвіча.

Змагарам за Беларусь

Жыццё — сланечнік,
Гады — зярняты,
А іх жыццё
Забралі краты.
Жыве сланечнік —
Не ўсе зярняты...

А сонца свеціць —
Баяцца каты.

Парыж

А ў Навасёлках — ціш,
Ёсць бульба і барыш.
І што нам той Парыж?..
За вокнамі — скавыш,
Крыху кульнеш — маўчыш,
У печку кінеш дроў,
Няма тваіх сяброў…
Ёсць бульба і барыш —
Прыедзь і паглядзіш.
А ў Навасёлках — ціш:
І ўчора, і цяпер…
У нас тут свой Парыж,
А дзед Ігнат — Вальтэр.

***

Непрыкметная і пяшчотная,
Незалежная і свабодная,
Паслухмяная і спрадвечная,
І шчымлівая, і сардэчная.
Сарамлівая і лагодная,
Вельмі мілая, высакародная,
Таямнічая, непакорная,
І багатая, і свавольная.

І адважная, і каханая,
Асцярожная і старанная,
Трохі простая, але модная,
Дружалюбная і вясёлая.
Дагаджальная і шчымлівая,
Ураджайная і маўклівая,
І ўпартая, і звычайная,
І ўпэўненая, і адчайная,
І гасцінная, і набожная,
Незвычайная і заможная
Мая БЕЛАРУСЬ!

Сынковічы

1.
Вёска Сынковічы —
вёска дачок і сыноў,
Як хлеб на зямлі — святая.
Песняю песняў і звонам званоў
З гісторыі выплывае.

Вёска Сынковічы — вёска спатканняў,
Помніць паходы і веча...
Нашых прадзедаў казанне
Царквою ўвекавечана.

2.
Засталася ў спадчыну нам
Не крэпасць ў Сынковічах — храм.
А крэпасць — стагоддзі змылі,

Каб мы не былі чужымі.

Каб мы маліліся ў храме,
Да Бога шукалі шляхі.
Каб Бог быў заўсёды з намі
І нам дараваў грахі.

***

Думаў вершы Алесь Пісьмянкоў,
Ды якія надумаў вершы!
Калі еду ў яго Магілёў —
“Белы Камень” успомніцца першы.

Самы белы згадаецца снег,
Сум агорне па беламу полю...
І чаму гэта ў той старане
У паэтаў самотная доля?..

Перыферыя?

Якія тут сосны! Якія дубы!
Якія маліны! Якія грыбы!
Якія тут студні з гаючай вадой!
І на лугах у расе травастой!
Якія тут вербы каля ракі!
Якія двухжыльная ў нас мужыкі!
Якія плячыстыя дзевы Марыі...
А вы мне ўсё кажаце, перыферыя...

Маленства

Чужыя косяць сенажаць
Тваю і нашу,
Давай не будзем сумаваць
Пра дзень ўчарашні.
Чужыя косяць сенажаць,
Ды шмат някошанай...
Давай не будзем сумаваць
Пра найхарошшае.

Зорка

Зорны сустрэне віхор,
Вецер спаткае золкі.
Я палячу да зор,
Каб адшукаць тваю зорку.

І пакладу на далонь,
Хай яна тут застаецца...
Зорка — святы агонь,
Будзе лячыць маё сэрца.

Актава

Каляды. Купалле. Каліна.
Калоссе. Каханне. Каміла.
Княства. Кларнет. Кавярня.
Купала. Куфар. Кнігарня.

Камень. Калодзеж. Крыніца.
Касьба. Кветка. Кісліца.
Клунак. Клопат. Карэц.
Крыўда. Клямка. Канец.

Шчара

Бессаромная Шчара
Зарасла
Чаротам і асакою.
Шчырая Шчара
Працякае праз Слонім
І праз
Маё сэрца.

Пчолка

Не кусай мяне, пчолка,
Не кусай, не кусай.
Мне і так сёння золка,
А на сэрцы — адчай.
Не кусай мяне, пчолка,
Беражы хабаток.
Ты умееш так лоўка
Назапашваць мядок.
Хай пчаліная матка
Вулей твой беражэ.
Бо і ў нас тут не гладка,
А магчыма — цяжэй.

Не кусай мяне, пчолка, —
Хоць ад болю змаўчу:
Ты ў мой сад — візітоўка,
Цябе бачыць хачу.
І пачуць цябе зноўку,
І адчуць асалоду…
Не кусай мяне, пчолка, —
Пачастуй лепей мёдам.

Вербніца

Заўтра будзе Вербніца,
І вясна зноў вернецца,
І — Вялікдзень багаты,
І — вярба каля хаты.

Заўтра будзе Вербніца,
Хлопец не ажэніцца,
Пакуль пост не скончыцца —
Пацярпі, хоць хочацца.

Заўтра будзе Вербніца,
Ў шчасце людзям верыцца…
Дык хай б’е нас вярба,
Б’е, каб знікла журба.

Студня

З гэтай студні
    ўся вёска піла ваду,
Яна боскую сілу
    вяскоўцам давала.
Я да студні з вядром
    сёння ў госці іду,
Каб ў дарозе душа мая
    не высыхала.

Трыялет

Чыстая, вясёлая вада
З красавіцкім сонейка у згодзе,
Па балоце першы бусел ходзіць —
Чыстая, вясёлая вада.
Будзе шчасце, кажуць у народзе, —
Буслу кола пакладзі на дах...
Чыстая, вясёлая вада
З красавіцкім сонейка у згодзе.

Хлеб

Мая мама хлеб на стол кладзе,
Адрэзаў я з бохана скібу.
Здалося, што бохан гудзе
Авеяўшы пахам сядзібу.

А можа ў ім звон не астыў,
Што сейбіту здаўна вядомы,
Звон буйных зярнят залатых,
Раскаты вясновага грому?

А можа той спеў жаўрука,
І трактараў рокат, камбайнаў,
Паклала матулі рука
На стол асцярожна і дбайна?..

***

Паеду ў вёску
Дадому —
Там
Пачалося жніво,
І возяць салому.
Там
Высока на возе,
Бацька бачыць
За Шчараю —
Восень.

***

Крочу ў восень
Ціха, асцярожна.
Вецер лісце
Жоўтае скубе.

Скача дождж
Па голай, колкай пожні,
Як па прызбе
Шэры верабей.

***

Неба казыча гром,
Град засыпае ганак.
Ясень дрыжыць пад дажджом,
Слухае сварку маланак.

Першы снег

У цябе ёсць мара — першы снег,
Першы снег — збылася твая мара.
Хай нясе, як памяць ў белы свет,
Снежную маўклівасць наша Шчара.
Першы снег – як першы пацалунак,
Што растаў слязінкамі з вачэй.
Першы снег — твой лепшы падарунак,
Што растаў слязінкамі з вачэй.
Я даўно пра гэта і не мару:
Першыя снягі мае прайшлі.
Лёгка топчам першы снег ля Шчары,
Дзе вядомыя Агінскія жылі.
І здалося: выйшаў нам насустрач
Слаўны гетман — слонімскі староста.
Патаптаць сняжок, відаць, не супраць,

Ці зіме парадавацца проста…
Першы снег — і памяць, і надзея,
Дзеля іх і хочацца нам жыць.
Ты цяпер чароўна разумееш,
Чаму доўга снег той не ляжыць.
Яго стопчуць людзі і машыны,
Ды праз год ён вернецца ізноў.
Першы снег — пяшчотны і адзіны,
Будзе клікаць на Куццю сяброў.
І сябры прыйдуць… ды знікне снег,
Адплыве у лета твая мара…
Хай нясе, як памяць ў белы свет,
Снежную маўклівасць наша Шчара.

Манашка

Ты пакліч мяне, манашка,
На пустэльным цвінтары.
Я прыйду, як стане цяжка,
За святарныя муры.
Ты мяне схавай у келлі
І налі віна “Кагор”,
Каб душы дзве затрымцелі
І — per aspera — да зор.
Свечкі полымя патухне,
Мы з табою памаўчым.
І нас храм дваіх прытуліць,
Як паломнікаў ўначы.
А пад раніцу званіца
Нас разбудзіць у цішы…

Будуць доўга храму сніцца
Дзве шчаслівыя душы.

***

Ва ўсім вінаваты я сам,
Цябе не віню я ніколі.
А наш гарадок — не Версаль,
Дзе можна душу супакоіць.

Я ціха пакіну твой лёс —
Спатканняў закончыўся баль.
І высахнуць шчокі ад слёз...
Ды толькі прычым тут Версаль?..

***

А ты вырасцеш прыгажуняй,
Па табе будуць хлопцы млець.
Будзе з танцаў чакаць матуля —
Праз фіранку у цемру глядзець.

А ты вырасцеш прыгажуняй,
Будуць хлопцы цябе цалаваць...
І сама потым станеш матуляй —
І не будзеш да раніцы спаць.

Калізіі душы

***

Свет чытае Харукі Муракамі,
Ты чытаеш
Максіма Багдановіча.

***

Да цябе іду праз дождж,
Праз туман, снегапад і вецер...
Усё жыццё да цябе іду.

***

Ты праходзіш побач,
І нешта абрываецца ўнутры...
Месяц праходзіш побач, год, жыццё...

***

Падараваў табе кветкі,
Якія яшчэ не выраслі —
Няхай яны нагадваюць табе пра мяне.

***

Дождж стукае ў акно —
Просіцца ў твой дом...
Пад дажджом стаю я.

***

Ты жыла ў маім сэрцы,
Цяпер — пераехала ў іншае...
І не паклікала мяне на наваселле.

***

Чуеш, ідзе дождж?
Але ты яго не пачула
З-за дажджу.

***

Падае зорка на вачах маіх:
Не мая яна і не твая –
Адна на дваіх.

***

Шукай мяне,
Як вецер у полі…
Поле знайшоў.
І сілу ветру адчуў.
Але цябе так і не сустрэў.

***

Восень страсае лісце з дрэў,
Каб цёпла і мякка было зямлі...
Па якой ты ходзіш.

***

Вясна спяшаецца да нас,
Лета просіцца ў госці,
Восень ужо на парозе,
Зіма стукае ў дзверы…
Але ты ад’язджаеш.

***

Ноччу ў вёсцы цёмна,
Ты —

Мой ліхтарык.

***

У тваім акне — ноч,
У маім — вечар,
А ў чужых вокнах заўсёды дзень.

***

Я прысвяціў табе вершы,
А ты хацела салодкага віна,
Каб запіць маю горкую паэзію.

***

Знаёмыя словы з песні:
“За туманам нічога не бачна…”,
А я бачу толькі цябе.

***

Я люблю народныя песні,
А ты — сучасную паэзію…
Сёння нам спявалі салаўі.

***

Сэрца маё цісне. Хвалюецца...
Бо яно адчула тваю прысутнасць раней,
Чым я.

***

Не плач.
Не перажывай…
Я пакідаю цябе, каб вярнуцца.

***

У гэтым горадзе многа сонца —
У гэтым горадзе
Ты жывеш.

***

Я — матылёк,
Які заляцеў у твой пакой...
Ты адчыніла вакно
І выпусціла мяне на волю.

***

Першы раз ты мне паказала слуцкія паясы,
Першы раз ты мне праспявала “Зорку Венеру”…
І апошні раз у жыцці я бачыў цябе.

***

Я чытаю табе беларускія казкі,
Якія ты любіш слухаць.
Яны — пра нас.

***

Мы паедзем сёння да Адама Міцкевіча,
А заўтра завітаем да Сыракомлі…
Але спачатку пагасцюем у Янкі Купалы.

***

Калі гора на сэрцы —
Успамінаю радасць,
Калі радасць на сэрцы —
Варушу гора.
Бо сапраўды:

Якое ж гэта шчасце
Без гора і радасці,
Без радасці і гора?!

***

Упершыню ты ўзяла ў рукі серп
І пачала жаць жыта,
Праз якое вяла сцежка
Да цябе.

***

Памрэш ты —
Памру я,
Але ты, шчаслівая, жывеш,
Каб доўга жыў я.

***

Без цябе гэты горад чужы,
Без цябе я таксама чужы,
І сны мае без цябе чужыя.
І позіркі іншых —
Чужыя позіркі...
З'яўляешся ты —
Усё для мяне становіцца
Блізкім і дарагім,
Толькі я для цябе — чужы.

Змест

Родныя словы
Камень
Малітва
Я выйшаў родам з гэтага народа...
Мова
Наваградскі кліча рог...
Мая залатая восень...
Міхал Валовіч
Касцёл святога Андрэя ў Слоніме
Паэт
Мая мова
Гальяш Леўчык
Успенскі сабор у Жыровічах
Купляюць Джэка Лондана...
У Вязынцы светлай і блізкай...
“Лён” Анатоля Сыса
Перачытваючы “У палескай глушы” Якуба Коласа
Таўры
Пытанне да Кузьмы Чорнага
Фальварак
Эмілія Плятэр
Велікодная субота
1938 год
Мне па начах мая Рагнеда сніцца...
Калі...
О, Беларусь — святая каралева...
Згадка пра 1794 год
Памяці паэта Сяргея Дарожнага

У хаце Ларысы Генію ш у Зэльве
Божа наш ідзе на Беларусь
Каханы край мой
Помнік Максіму Багдановічу ў Мінску
Васілю Быкаву
Тэатр у Слоніме
Змагарам за Беларусь
Парыж
Непрыкметная і пяшчотная…
Сынковічы
Думаў вершы Алесь Пісьмянкоў…
Перыферыя?
Маленства
Зорка
Актава
Шчара
Пчолка
Вербніца
Студня
Трыялет
Хлеб
Паеду ў вёску…
Крочу ў восень…
Неба казыча гром…
Першы снег
Манашка
Ва ўсім вінаваты я сам…
А ты вырасцеш прыгажуняй…
Калізіі душы

Літаратурна-мастацкае выданне
Чыгрын Сяргей Мікалаевіч
Камень Міндоўга
Вершы

Адказны за выпуск Генадзь Вінярскі
Рэдактар Алена Спрытніч
Камп'ютэрны набор Алены Ахрамейка
Вёрстка Яраслава Мальдзіса
Карэктар Алена Спрытніч

Памер 70х100 1/32
Наклад 100 асобнікаў